

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
СУМСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

27 жовтня 2016 року

м. Суми

№ 29

Справа № 02-06/45-2015

**Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу**

Адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання ВДР від 16 вересня 2016 року № 54 про попередні висновки у справі № 02-06/45-2015 (далі – Подання) та матеріали справи,

ВСТАНОВИЛА:

В ході здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції виконавцями послуг з централізованого постачання гарячої води в місті Суми територіальним відділенням встановлено, що публічне акціонерне товариство «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання» (місцезнаходження: м. Суми, вул. Горького, 58, ідентифікаційний код – 05747991, далі – ПАТ «Сумське НВО», Товариство), яке до 27 липня 2015 року мало назву «Публічне акціонерне товариство «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання ім. М. В. Фрунзе» (далі – ПАТ «СМНВО ім. М. В. Фрунзе»), не виконує перерахунків за неякісно надані послуги постачання гарячої води усім споживачам, які проживають у будинках, підключених до центральних теплових пунктів (далі – ЦТП), у випадках, коли температура гарячої води на подаючому трубопроводі ЦТП нижча за 50 градусів С.

У зв'язку із зазначеним розпорядженням адміністративної колегії Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 9 листопада 2015 року № 85 розпочато розгляд справи № 02-06/45-2015 за ознаками порушення ПАТ «Сумське НВО» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

В ході розгляду справи № 02-06/45-2016, збору та аналізу доказів територіальним відділенням встановлено наступне.

ПАТ «Сумське НВО» є юридичною особою і діє на підставі статуту, затвердженого рішенням позачергових загальних зборів акціонерів публічного акціонерного товариства «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання ім. М. В. Фрунзе» від 25 липня 2015 року (Протокол № 29), зареєстрованого 1 вересня 2015 року за № 16321050059000262.

Товариство має баланс, печатку із своїм найменуванням, кутовий та інші штампи, фірмові бланки, рахунки у банках та інші реквізити, необхідні для його діяльності.

Метою діяльності ПАТ «Сумське НВО» є задоволення потреб ринку у продукції, роботах та послугах Товариства, одержання прибутку, його використання та/або розподіл в інтересах акціонерів Товариства.

Основними видами діяльності Товариства згідно зі статутом є, зокрема, виробництво теплової енергії, транспортування її магістральним і місцевими (розподільчими) тепловими мережами та постачання теплової енергії, централізоване водопостачання.

ПАТ «Сумське НВО» у значенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання, і до нього можливе застосування положень цього Закону.

Під час розгляду справи, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року №49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (далі - Методика), проведено дослідження ринку централізованого постачання гарячої води.

Об'єкти аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного становища є:

- ПАТ «Сумське НВО»;
- послуги з централізованого постачання гарячої води.

Товарні межі ринку

Відповідно до Методики товарними межами ринку є товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» комунальні послуги – це результат господарської діяльності, спрямованої на задоволення потреб фізичної чи юридичної особи у забезпеченні холодною та гарячою водою, водовідведенням, газо- та електропостачанням, опаленням, а також вивезення побутових відходів у порядку, встановленому законодавством. Згідно зі статтею 13 вказаного Закону централізоване постачання гарячої води є комунальною послугою.

Відповідно до пункту 2 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 року № 630, централізоване постачання холодної та гарячої води – це послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у холодній та гарячій воді, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем холодного та гарячого водопостачання.

Товарними межами ринку за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару є «послуги з централізованого постачання гарячої води».

Територіальні (географічні) межі ринку

На території м. Суми послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води надають ПАТ «Сумське НВО» та товариство з обмеженою відповідальністю «Сумитеплоенерго» (40022, м. Суми, вул. 2-а Залізнична, 10, ідентифікаційний код – 33698892, далі – ТОВ «Сумитеплоенерго»).

З 2005 року виконавчий комітет Сумської міської ради відповідними рішеннями визначав виконавцями послуг теплопостачання і гарячого водопостачання ПАТ «СМНВО ім.

М. В. Фрунзе» в особі Дирекції «Котельня Північного промвузла» та ТОВ «Сумитеплоенерго» в межах власної зони обслуговування кожного.

Територію обслуговування ТОВ «Сумитеплоенерго» та ПАТ «СМНВО ім. М. В. Фрунзе» у місті визначено в адміністративному порядку - шляхом прийняття виконавчим комітетом Сумської міської ради відповідних рішень. Наразі діє рішення виконавчого комітету Сумської міської ради від 20 травня 2011 року № 322 «Про визначення виробників та виконавців послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення в місті Суми» (із змінами, внесеними рішенням виконавчого комітету Сумської міської ради від 18 червня 2013 року № 317).

На підставі зазначеного територіальними (географічними) межами ринку послуг з централізованого постачання гарячої води визначено територіальні (географічні) межі зони обслуговування ПАТ «Сумське НВО» в місті Суми.

Часові межі ринку

Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило – один рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

В той же час, як визначено пунктом 7.3 цієї Методики, проміжок часу менший, ніж один рік, може визнаватися часовими межами ринку за умов, якщо монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання обумовлене, зокрема, наданням йому особливих прав, повноважень з боку органів влади та органів місцевого самоврядування.

Монопольне (домінуюче) становище ПАТ «Сумське НВО» обумовлене наданням йому ліцензії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) на виробництво теплової енергії (крім діяльності з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії), а також ліцензії на постачання теплової енергії.

У зв'язку із зазначеним часовими межами ринку визначено 2014 рік, 2015 рік та січень-вересень 2016 року.

Перелік споживачів

Споживачами послуг є юридичні та фізичні особи, які отримують або мають намір отримати послуги з централізованого постачання гарячої води.

Визначення потенційних конкурентів і бар'єрів вступу на ринок

Відповідно до частини четвертої статті 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавцем послуг з централізованого постачання гарячої води для об'єктів усіх форм власності є суб'єкт господарювання з постачання теплової енергії (теплопостачальна організація).

Тобто, надання послуг з централізованого постачання гарячої води можливе лише у зв'язку із здійсненням суб'єктом господарювання діяльності з постачання теплової енергії.

Відповідно до статті 6 Закону України «Про природні монополії» виробництво та постачання теплової енергії відноситься до суміжних ринків.

ПАТ «Сумське НВО» здійснювало діяльність на підставі вищезазначених ліцензій НКРЕКП.

Внаслідок зазначеного ПАТ «Сумське НВО», як теплопостачальна організація, не мало конкурентів на ринку послуг централізованого постачання гарячої води в територіальних межах власної зони обслуговування у досліджуваному періоді.

Бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на ринок послуг з централізованого постачання гарячої води є:

- адміністративні обмеження, пов'язані із необхідністю вступу на ринок постачання теплової енергії, який відноситься до суміжних ринків (отримання ліцензії);
- економічні обмеження, пов'язані із набуттям у власність чи володіння відповідного обладнання для забезпечення діяльності з централізованого постачання гарячої води.

Установлення монопольного (домінуючого) становища

Рішенням адміністративної колегії Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 26 березня 2015 року № 15 «Про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та накладення штрафу» визнано, що ПАТ «СМНВО ім. М. В. Фрунзе» є суб'єктом господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку централізованого постачання гарячої води у територіальних (географічних) межах власної зони обслуговування в місті Суми у 2014 році та січні-лютому 2015 року з часткою 100 відсотків.

За результатом проведеного дослідження є підстави стверджувати, що ПАТ «Сумське НВО» у значенні частини 1 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання, що займав монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води у територіальних (географічних) межах зони обслуговування ПАТ «Сумське НВО» в місті Суми у 2014, 2015 роках та січні-вересні 2016 року з часткою 100 відсотків.

Правова оцінка дій суб'єкта господарювання

Відносини у сфері послуг централізованого постачання гарячої води регулюються Законом України «Про житлово-комунальні послуги», Законом України «Про теплопостачання», Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення (далі – Правила надання послуг) та Типовим договором «Про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення» (далі - Типовий договір), затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 року № 630, Порядком проведення перерахунків розміру плати за надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення в разі надання не в повному обсязі, зниження якості, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2010 року № 151 (далі – Порядок проведення перерахунку), Правилами технічної експлуатації теплових установок і мереж, затвердженими наказом Міністерства палива та енергетики України від 14 лютого 2007 року № 71, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 5 березня 2007 року за № 197/13464 (із змінами) (далі – ПТЕ), рішеннями органів місцевого самоврядування та іншими підзаконними нормативно-правовими актами.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про теплопостачання» тепла енергія – це товарна продукція, що виробляється на об'єктах сфери теплопостачання для опалення, підігріву питної води, інших господарських і технологічних потреб споживачів, призначена для купівлі-продажу.

Тобто, зазначеною нормою визначено, що тепла енергія, як товар, не використовується для її безпосереднього споживання споживачами комунальних послуг, а визначає перелік саме господарських і технологічних потреб, де її застосування можливе, а саме: для опалення (послуг з централізованого опалення), підігріву питної води (послуг централізованого постачання гарячої води), інших господарських і технологічних потреб (використання, наприклад, у промисловому виробництві).

Отриманню споживачем послуг з централізованого постачання гарячої води передують наступні етапи: виробництво теплової енергії на котельні, транспортування теплової енергії тепловою мережею з допомогою теплоносія, підігрів теплоносієм питної води до нормативної температури та постачання гарячої (підігрітої до нормативної температури) води безпосередньо до точки розподілу, в якій здійснюється передача послуг від виконавця споживачеві.

ПАТ «Сумське НВО» відповідно до статті 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» є суб'єктом господарювання з постачання теплової енергії, виробником та виконавцем послуг з централізованого постачання гарячої води.

Відповідно до частини 2 статті 22 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виробник зобов'язаний, зокрема: виробляти житлово-комунальні послуги відповідно до умов договору, стандартів, нормативів, норм і правил; проводити в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, відповідні перерахунки розміру плати за житлово-комунальні послуги в разі їх ненадання або надання не в повному обсязі, зниження їх якості.

ПАТ «Сумське НВО» як суб'єкт господарювання з постачання теплової енергії та виробник послуг з централізованого постачання гарячої води, зобов'язаний на початковому етапі забезпечити, зокрема, організацію обліку виробництва і витрат теплової енергії за допомогою приладів обліку, впровадження автоматизованих систем і приладів контролю гідравлічних і теплових режимів (пункт 5.2.7 ПТЕ).

Пунктом 5.6.2 ПТЕ передбачено, що облік теплоносія має забезпечувати, зокрема:

- контроль за тепловими режимами й ефективним використанням теплової енергії;
- визначення розміру підвищеної оплати та знижок за відхилення від режимів, встановлених договором купівлі-продажу теплової енергії.

Згідно з пунктом 3 ПТЕ «Терміни та визначення понять»:
режим тепlopостачання (теплоспоживання) – це відпуск (споживання) теплової енергії у кількості та якості, обумовлених договором на тепlopостачання (теплоспоживання), відповідно до температурного графіка;

температурний графік теплової мережі – це розрахункові значення температури теплоносія, які залежать від кліматичних умов (стосовно розрахункової зовнішньої температури повітря для системи опалення), після джерела тепlopостачання на вході в теплову мережу споживача теплової енергії і після його повернення від споживачів.

Таким чином, суб'єкти відносин у сфері тепlopостачання, в тому числі суб'єкти господарювання, що займаються виробництвом та постачанням теплової енергії, здійснюють контроль за відповідністю фактичної температури теплоносія розрахунковим значенням температури теплоносія, наведеним у температурному графіку.

Згідно з «Температурним графіком 110-70С работы тепловых сетей, подключенных к Дирекции КСПУ ПАО Сумское НПО им. М. В. Фрунзе» на отопительный период 2014-2015 года с учетом работы ГВС - 70С», затвердженим директором Дирекції Котельні Північного промвузла 7 липня 2014 року та погодженим заступником міського голови м. Суми 10 липня 2014 року, наданим ПАТ «СМНВО ім. М. В. Фрунзе» (лист від 12 травня 2015 року № 21/228) на вимогу голови тервідділення (лист від 27 квітня 2015 року № 02-06/1179), температура подачі теплоносія в тепловій мережі має бути не нижчою за + 70 градусів С.

Відповідно до пункту 1 частини 2 статті 21 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець зобов'язаний забезпечити своєчасність та відповідну якість житлово-комунальних послуг згідно із законодавством та умовами договору, в тому числі шляхом створення систем управління якістю відповідно до національних або міжнародних стандартів.

Згідно з пунктом 8 Правил надання послуг, послуги надаються споживачеві згідно з договором, що оформляється на основі Типового договору.

Пунктом 6 Правил надання послуг передбачено, що послуги з централізованого постачання гарячої води повинні відповідати вимогам щодо якості і тиску води, температури гарячої води, а також розрахунковим нормам витрати води у точці розбору.

При цьому відповідно до підпункту 1 пункту 19 Типового договору до обов'язків виконавця послуг відноситься, зокрема, обов'язок своєчасно надавати споживачу послуги в установлених обсягах, належної якості, безпечні для його життя, здоров'я та які не спричиняють шкоди його майну, відповідно до вимог законодавства, Правил та цього договору.

Згідно з підпунктом 16 пункту 32 Правил надання послуг та підпункту 16 пункту 19 Типового договору виконавець зобов'язаний проводити перерахунок розміру плати за надання послуг у разі ненадання їх, надання не в повному обсязі, зниження якості, зокрема,

відхилення їх кількісних та/або якісних показників від затверджених нормативів (норм споживання), у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України та визначеному договором.

Пунктом 3 Порядку проведення перерахунку передбачено, що виконавець зобов'язаний провести протягом місяця, що настає за розрахунковим, перерахунок розміру плати за надані споживачеві послуги у разі ненадання їх або надання не в повному обсязі, зниження якості незалежно від наявності заборгованості за надані послуги.

Вимогами щодо кількісних і якісних показників послуг та зменшення плати у разі їх відхилення від нормативних, зазначеними у додатку до Порядку проведення перерахунку, передбачено, що нормативна температура гарячої води у точці розбору має бути не менше + 50 градусів С і не більше + 75 градусів С. При цьому, якщо температура води становить від + 45 до + 50 градусів С – плата зменшується на 10 відсотків за весь строк відхилення; якщо температура води становить від + 40 до + 45 градусів С – плата зменшується на 30 відсотків; якщо температура води нижча + 40 градусів С – плата за послугу справляється за тарифами на послуги з централізованого постачання холодної води.

Відповідно до пункту 7 Правил надання послуг місцеві органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування мають право тимчасово визначати інші норми споживання, кількісні та якісні показники та режими надання послуг в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Разом з тим, за інформацією ПАТ «Сумське НВО» (zareєстровано в тервідділенні 26 листопада 2015 року за № 02-10/3859), наданою на вимогу голови тервідділення (лист від 11 листопада 2015 року № 02-10/2894), місцеві органи виконавчої влади та місцевого самоврядування не приймали жодних рішень стосовно встановлення на період з листопада по грудень 2014 року інших якісних показників для послуг централізованого постачання гарячої води, що надаються відповідачем.

Відповідно до статті 30 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до основних принципів тарифоутворення та оплати житлово-комунальних послуг відноситься, зокрема, принцип відповідності оплати житлово-комунальних послуг їх наявності, кількості та якості.

Таким чином, температура гарячої води, яка постачалась ПАТ «Сумське НВО» споживачам м. Суми, мала становити не менше + 50 градусів С, а у разі недотримання зазначеного показника ПАТ «Сумське НВО» було зобов'язане зменшити розмір плати за послуги з централізованого постачання гарячої води згідно з вимогами Порядку проведення перерахунку.

Вироблена ПАТ «Сумське НВО» тепла енергія, яка використовується для створення (виробництва) послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, транспортується товариством з обмеженою відповідальністю «Сумитеплоенерго» (далі – ТОВ «Сумитеплоенерго») через належні йому магістральні, внутрішньоквартальні теплові мережі з використанням ЦТП на підставі договору від 1 вересня 2005 року № 2/10 «Перевезення вантажу (теплової енергії)» з урахуванням протоколу розбіжностей до цього договору від 11 листопада 2005 року (далі – Договір щодо передачі теплової енергії) (копія договору міститься в матеріалах справи).

Відповідно до Звіту про споживання за період з 01.11.2014 по 30.11.2014, наданого ПАТ «Сумське НВО» (лист від 9 червня 2016 року № 18-7/1092) на вимогу голови тервідділення (лист від 12 травня 2016 року № 02-10/801), протягом періоду з 3 листопада по 18 листопада 2014 року щоденні параметри температури теплоносія на виході з котельної ПАТ «Сумське НВО» (згідно із фактичними вимірами, проведеними ПАТ «Сумське НВО») були нижчими за + 50 градусів С, що унеможливило забезпечення нормативної

температури гарячої води усім споживачам, які отримують послуги з централізованого постачання гарячої води з використанням котельні ПАТ «Сумське НВО» та ЦТП.

За результатами аналізу копій аркушів журналів параметрів роботи ЦТП, до яких підключені житлові будинки, що обслуговуються ПАТ «Сумське НВО», наданих листом ТОВ «Сумитеплоенерго» від 20 травня 2015 року № 1862 на вимогу голови тервідділення (лист від 27 квітня 2015 року № 02-06/1178), територіальним відділенням виявлено, що у листопаді та грудні 2014 року температура гарячої води на виході з ЦТП була нижчою за + 50 градусів С, зокрема:

- на виході з ЦТП № 1 (вул. Ковпака, 7) - протягом 18 днів листопада та 5 днів грудня 2014 року;

- на виході з ЦТП № 2 (вул. 40 років Жовтня, 31) - протягом 18 днів листопада та 2 днів грудня 2014 року;

- на виході з ЦТП № 3 (вул. Ковпака, 17) - протягом 21 дня листопада та 3 днів грудня 2014 року;

- на виході з ЦТП № 4 (вул. Ковпака, 47) - протягом 17 днів листопада та 4 днів грудня 2014 року;

- на виході з ЦТП № 5 (вул. 40 років Жовтня, 21) - протягом 21 дня листопада та 6 днів грудня 2014 року;

- на виході з ЦТП № 6 (вул. Матюшенка, 4) - протягом 19 днів листопада 2014 року;

- на виході з ЦТП № 8 (вул. Курська, 39) - протягом 18 днів листопада та 2 днів грудня 2014 року;

- на виході з ЦТП № 9 (вул. Ковпака, 63) - протягом 19 днів листопада та 3 днів грудня 2014 року;

- на виході з ЦТП б/н (вул. Металургів, 14) - протягом 17 днів листопада 2014 року;

- на виході з ЦТП № б/н (вул. Холодногірська, 1) - протягом 27 днів листопада та 26 днів грудня 2014 року;

- на виході з ЦТП № б/н (вул. Холодногірська, 3) - протягом 19 днів листопада та 5 днів грудня 2014 року;

- на виході з ЦТП № б/н (вул. Лермонтова, 1) - протягом 21 дня листопада та 1 дня грудня 2014 року;

- на виході з ЦТП № б/н (вул. Лермонтова, 2) - протягом 14 днів листопада 2014 року;

- на виході з ЦТП № б/н (вул. Засумська, 2) - протягом 16 днів листопада та 1 дня грудня 2014 року;

- на виході з ЦТП № б/н (вул. Іллінська, 12) - протягом 20 днів листопада 2014 року;

- на виході з ЦТП № б/н (вул. Іллінська, 51) - протягом 16 днів листопада 2014 року;

- на виході з ЦТП № б/н (вул. Іллінська, 52) - протягом 20 днів листопада та 5 днів грудня 2014 року;

- на виході з ЦТП № б/н (вул. Ковпака, 24) - протягом 18 днів листопада та 3 днів грудня 2014 року.

При цьому у період з 3 по 18 листопада 2014 року зниження температури гарячої води на виході з ЦТП до рівня, нижчого за + 50 градусів С, тривало безперервно та синхронно на усіх ЦТП, до яких приєднані будинки споживачів ПАТ «Сумське НВО», за винятком ЦТП б/н (м. Суми, вул. Холодногірська, 3) 8 листопада 2014 року та ЦТП б/н (м. Суми, вул. Лермонтова, 2) 8 та 9 листопада 2014 року.

Слід зазначити, що подача води, температура якої на подаючому трубопроводі ЦТП нижча за + 50 градусів С, унеможливує забезпечення нормативної температури гарячої води усім споживачам, які проживають у житлових будинках, що приєднані до цього ЦТП.

За результатами аналізу інформації щодо перерахунків за ненадані або надані не в повному обсязі послуги з централізованого постачання гарячої води (лист ПАТ «Сумське НВО» від 6 липня 2015 року № 21/328) територіальним відділенням встановлено, що

всупереч підпункту 16 пункту 32 Правил надання послуг та підпункту 16 пункту 19 Типового договору ПАТ «Сумське НВО» не виконує перерахунків за неякісно надані послуги постачання гарячої води усім споживачам, які проживають у будинках, підключених до ЦТП, у випадках, коли температура на подаючому трубопроводі ЦТП нижча за + 50 градусів С.

За поясненнями ПАТ «Сумське НВО» (лист зареєстровано в тервідділенні 26 листопада 2015 року за № 02-10/3859), наданими на вимогу голови тервідділення (лист від 11 листопада 2015 року № 02-10/2894), ПАТ «Сумське НВО» здійснює перерахунки плати за надані не в повному обсязі послуги централізованого постачання гарячої води лише на підставі актів-претензій про неналежне надання послуг або ненадання послуг (далі – Акт-претензія), складених на підставі письмових, усних або переданих телефонним зв'язком звернень споживачів. Товариство не здійснювало перерахунків за надані не в повному обсязі послуги з централізованого постачання гарячої води, оскільки не володіло інформацією про фактичну температуру гарячої води в точках розбору, які знаходяться у приміщеннях споживачів, у зв'язку з відсутністю звернень цих споживачів.

За інформацією ПАТ «Сумське НВО» (лист від 18 квітня 2016 року № 18/7/787), наданою на вимогу голови тервідділення (лист від 1 квітня 2016 року № 02-10/598), представниками Товариства складено 689 Актів-претензій (копії містяться в матеріалах справи) протягом листопада-грудня 2014 року.

За результатами аналізу Актів-претензій встановлено, що контролери ПАТ «Сумське НВО» при складанні Актів-претензій жодного разу не зазначили, що причиною неякісного надання послуги централізованого постачання гарячої води була невідповідність температури гарячої води на котельні ПАТ «Сумське НВО», ЦТП чи подаючому трубопроводі будинку.

У випадках, коли фактичною причиною незабезпечення нормативної температури гарячої води в квартирах споживачів була занижена температура на виході з ЦТП, а відтак і на подаючому трубопроводі в будинок, контролери ПАТ «Сумське НВО» склали Акти-претензії, в яких причиною надання неякісних послуг було зазначено відсутність циркуляції в системі гарячого водопостачання по будинку або по стояку. При цьому ПАТ «Сумське НВО» робило приписи щодо виконання обслуговуючими організаціями певних робіт (промивка стояка, заміна обладнання тощо), чим приховувало від споживачів інформацію про дійсні причини неякісного надання послуг та перекладало відповідальність за неякісно надані послуги на співвласників багатоквартирного будинку та обслуговуючі організації з метою уникнення дотримання Порядку проведення перерахунків.

Зокрема:

- Акт-претензія від 18 листопада 2014 року (м. Суми, вул. 40 Років Жовтня, 43, кв. 65): температура гарячої води на ЦТП № 5 (м. Суми, вул. 40 Років Жовтня, 21) в цей день становила + 41 градус С;

- Акт-претензія від 18 листопада 2014 року (м. Суми, вул. Ковпака, 81В, кв. 40): температура гарячої води на ЦТП № 9 (м. Суми, вул. Ковпака, 63) у дні контрольних перевірок (12 та 18 листопада 2014 року) становила + 42 та + 40 градусів С, відповідно;

- Акт-претензія від 1 листопада 2014 року (м. Суми, просп. Курський, 39, кв. 343): температура гарячої води на ЦТП № 8 (м. Суми, просп. Курський, 39) у день контрольної перевірки 12 листопада 2014 року становила + 42 градуси С;

- Акт-претензія від 1 листопада 2014 року (м. Суми, вул. Холодногірська, 33/1, кв. 43): температура гарячої води на ЦТП б/н (м. Суми, вул. Холодногірська, 1) у дні контрольних перевірок 1 та 18 листопада 2014 року становила + 47 та + 40 градусів, відповідно;

- Акт-претензія від 17 листопада 2014 року (м. Суми, вул. Ковпака, 29, кв. 65): температура гарячої води на ЦТП № 3 (м. Суми, вул. Ковпака, 17) у дні контрольних перевірок 17 та 20 листопада 2014 року становила + 42 та + 49 градусів С, відповідно.

Окрім цього слід зазначити, що згідно із умовами пункту 4.4.13 Договору щодо передачі теплової енергії ТОВ «Сумитеплоенерго» зобов'язане безперешкодно допускати повноважних представників ПАТ «Сумське НВО» до огляду теплових мереж, ЦТП, ТК з метою їх ознайомлення та перевірки належного виконання ТОВ «Сумитеплоенерго» цього договору.

Разом з тим, за інформацією ТОВ «Сумитеплоенерго» (лист від 8 лютого 2016 року № 531), наданою на вимогу голови тервідділення (лист від 23 грудня 2015 року № 02-10/3184), ПАТ «Сумське НВО» не зверталось до ТОВ «Сумитеплоенерго» з питаннями щодо надання доступу до теплових мереж, ЦТП та ТК протягом листопада-грудня 2014 року.

Відповідно до пункту 3.13 Договору щодо передачі теплової енергії ПАТ «Сумське НВО» зобов'язане прийняти результати робіт з перевезення теплової енергії, підписати акт приймання-передачі виконаних робіт та один його примірник передати ТОВ «Сумитеплоенерго» або мотивовано відмовитися від прийняття результатів робіт з перевезення теплової енергії. У випадку мотивованої відмови від прийому результатів робіт з перевезення теплової енергії сторонами протягом двох днів з моменту відмови укладається акт з переліком порушень (недоліків), вказаних у акті.

За інформацією ПАТ «Сумське НВО» (лист від 18 квітня 2016 року № 18-7/787), наданою на вимогу голови тервідділення (лист від 1 квітня 2016 року № 02-10/598), акти з переліком порушень (недоліків) результатів робіт з перевезення теплової енергії за листопад та грудень 2014 року не склались.

Окрім цього, факт виконання ТОВ «Сумитеплоенерго» робіт з транспортування теплової енергії для населення у листопаді та грудні 2014 року підтверджується копіями Акту приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг) від 30 листопада 2014 року № 994 та Акту приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг) від 31 грудня 2014 року № 1159.

Тобто, ПАТ «Сумське НВО» не вживало заходів для встановлення, документування та усунення реальних причин неякісного надання послуг, що було спрямовано на ухилення від здійснення відповідних перерахунків плати за неякісно надані послуги.

Слід зазначити, що температура гарячої води у точці розбору (в квартирі споживача) не може бути вищою за температуру гарячої води на виході з ЦТП, тобто фактична температура гарячої води в точці розбору дорівнює або є нижчою (за рахунок втрат тепла) за температуру на виході з ЦТП.

Отже, пояснення ПАТ «Сумське НВО», що причиною невиконання перерахунків за надані не в повному обсязі послуги з централізованого постачання гарячої води є відсутність інформації про фактичну температуру гарячої води в точках розбору, спростовуються тим, що ПАТ «Сумське НВО» не вживало заходів для встановлення фактів надання неякісних послуг, документування та усунення реальних причин неякісного надання послуг, приховувало від споживачів інформацію про реальні причини неякісного надання послуг, вживало заходи, спрямовані на перекладання відповідальності за неякісно надані послуги на співвласників багатоквартирних будинків та обслуговуючі організації.

Порушення ПАТ «Сумське НВО» принципу відповідності оплати послуг з централізованого постачання гарячої води їх наявності, кількості або якості було б неможливим у разі, якщо останнє б зазнавало значної конкуренції на ринку, адже у такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома суб'єктами господарювання, і у разі неправомірної бездіяльності Товариства, яка ущемляє інтереси споживачів, обрали б іншого виконавця.

Таким чином, дії ПАТ «Сумське НВО», які полягали у нарахуванні споживачам плати у повному обсязі за послуги з централізованого постачання гарячої води, надані з відхиленням їх якісних показників від нормативних, кваліфікуються як порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Наслідком такого порушення є нездійснення споживачам перерахунку плати за послуги з централізованого постачання гарячої води, надані з відхиленням їх якісних показників від нормативних.

Відповідно до пункту 26 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за №90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), ПАТ «Сумське НВО» із супровідним листом від 19 вересня 2016 року № 02-06/1547 надіслано копію Подання з пропозицією надати свої заперечення, міркування чи зауваження щодо висновків, зроблених у Поданні.

ПАТ «Сумське НВО» листом від 30 вересня 2016 року № 18-7/1800 не погодилось із висновками, викладеними у Поданні, та надало свої заперечення.

За твердженням ПАТ «Сумське НВО», проведення перерахунку розміру плати за послуги з централізованого постачання гарячої води у відповідності до формули, визначеної у пункті 10 Порядку проведення перерахунку, неможливе у зв'язку із відсутністю інформації щодо розміру відхилення фактичної температури гарячої води у точці розбору в розрізі кожного конкретного споживача за будь-яку конкретну дату листопада-грудня 2014 року. Станом на даний час відсутні документальні підтвердження невідповідності якісних показників гарячої води у точках розбору усіх споживачів, що отримують послуги з централізованого постачання гарячої води та під'єднані до ЦТП.

Вказане заперечення не може бути враховане у зв'язку з наступним.

Відсутність інформації про температуру гарячої води у точках розбору в розрізі кожного конкретного споживача є наслідком того, що ПАТ «Сумське НВО» не вживало заходів для встановлення, документування та усунення причин неякісного надання послуг, а також приховувало від споживачів інформацію про дійсні причини неякісного надання послуг та перекладало відповідальність за неякісно надані послуги на співвласників багатоквартирного будинку та обслуговуючі організації.

Фактична температура гарячої води в точці розбору не може бути вищою за температуру на виході з ЦТП, за винятком будинків, у яких встановлені бойлери чи інше загальнобудинкове обладнання, яке дозволяє додатково підігрівати гарячу воду, яка подається з ЦТП.

Таким чином, ПАТ «Сумське НВО» зобов'язане виконати перерахунок розміру плати за послуги з централізованого постачання гарячої води у зв'язку із зниженням їх якості у листопаді та грудні 2014 року з урахуванням інформації про фактичну температуру гарячої води на виході з ЦТП, зафіксованої працівниками ТОВ «Сумитеплоенерго» у журналах параметрів роботи ЦТП, що забезпечить максимальне дотримання принципу відповідності оплати послуг з централізованого постачання гарячої води їх наявності, кількості і якості.

Відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» вчинення суб'єктом господарювання порушення у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку тягне за собою накладення штрафу у розмірі до десяти

відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Під час розрахунку штрафів органи Антимонопольного комітету мають керуватись засадами пропорційності, недискримінаційності та розумності.

Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2015 рік ПАТ «Сумське НВО» склав 5 млрд. 673 млн. 312 тис. грн. (Податкова декларація з податку на прибуток підприємств).

Розмір доходу (виручки) ПАТ «Сумське НВО» від реалізації послуг з централізованого постачання гарячої води, пов'язаних із порушенням – 1 446 322 грн. (без ПДВ).

Оскільки порушення не має впливу на конкуренцію на суміжних ринках коефіцієнт впливу чи можливості впливу порушення на суміжні ринки приймається мінімальний ($K_1 = 0,05$).

Коефіцієнт особливості категорії споживачів, на яких вплинуло порушення, та природи товару приймається максимальний ($K_2 = 2$), оскільки відповідно до Переліку соціально-значущих товарів і послуг, за якими проводитиметься постійний моніторинг цін і тарифів на споживчому ринку регіонів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 червня 2002 року № 803, послуги з централізованого постачання гарячої води відносяться до соціальнозначущих послуг.

Коефіцієнт рівня прибутковості виду діяльності, пов'язаного з порушенням, приймається як середній ($K_3 = 1$), оскільки рівень прибутковості виду діяльності, пов'язаного з порушенням не досліджувався.

На підставі вищезазначеного, керуючись статтями 12, 12¹ та 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 50 та 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 та 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 (із змінами), пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року №5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що відповідно до частини 1 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» публічне акціонерне товариство «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання» (ідентифікаційний код – 05747991) є суб'єктом господарювання, що займав монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води у територіальних (географічних) межах зони обслуговування публічного акціонерного товариства «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання» в місті Суми у 2014, 2015 роках та січні-вересні 2016 року з часткою 100 відсотків.

2. Визнати, що дії публічного акціонерного товариства «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання», які полягали у нарахуванні споживачам плати у повному обсязі за послуги з централізованого постачання гарячої води, надані з відхиленням їх якісних показників від нормативних у листопаді та грудні 2014 року, є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг

з централізованого постачання гарячої води, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. Зобов'язати публічне акціонерне товариство «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання» у двомісячний строк з дня отримання цього рішення усунути наслідки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зазначеного у пункті 2 резолютивної частини цього рішення, шляхом виконання перерахунку розміру плати за послуги з централізованого постачання гарячої води у зв'язку із зниженням їх якості у листопаді та грудні 2014 року.

Про вжиті заходи повідомити Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України.

4. Відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за вчинене порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зазначене у пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на публічне акціонерне товариство «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання» (ідентифікаційний код – 05747991) штраф у розмірі 68000 (шістдесят вісім тисяч) грн.

Відповідно до частини 3 статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» особа, на яку накладається штраф за рішенням органу Антимонопольного комітету, сплачує його у двомісячний строк з дня одержання рішення про накладення штрафу.

Згідно з частиною 8 статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення може бути оскаржене до господарського суду Сумської області у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова адміністративної колегії

Є.М. Касьян

Члени адміністративної колегії

_____ /В.М. Коваленко/

_____ /С.В. Гусак/

_____ /А.О. Товстуха/

Секретар адміністративної колегії

_____ /В.В. Василенко/